

dr Anna Kreft

Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku

Oczekiwania nauczycieli w zakresie doskonalenia podczas realizacji pracy zdalnej

Abstrakt

Celem niniejszej pracy jest przedstawienie wyników badań dotyczących potrzeb nauczycieli w zakresie doskonalenia w związku z wprowadzonym w roku szkolnym 2019/2020 czasowym ograniczeniem funkcjonowania szkół i placówek oświatowych oraz rozpoczęciem nauczania w sposób zdalny. Badania potrzeb nauczycieli dotyczące wsparcia w realizacji pracy zdalnej z uczniem przeprowadzono dwukrotnie. Pierwsze badanie zorganizowano celem jak najszybszego dostosowania oferty szkoleniowej w roku szkolnym 2019/2020. Drugie, przeprowadzone w okresie kwiecień–czerwiec 2020, miało pomóc w stworzeniu podstawy do działań o charakterze szkoleniowym w roku szkolnym 2020/2021.

Słowa kluczowe: praca zdalna, potrzeby nauczycieli, pandemia, Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku

Wprowadzenie

Po początkowo czasowym ograniczeniu funkcjonowania jednostek systemu oświaty polegającym na zawieszeniu prowadzenia działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej w marcu 2020 r. zaczęło obowiązywać *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej w sprawie szczególnych rozwiązań w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19* z 20 marca 2020 r. i od tego momentu nauczyciele rozpoczęli pracę zdalną z uczniami. Dyrektor stał się osobą odpowiedzialną za organizację pracy w szkole, jak podaje ww. rozporządzenie: „z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub innego sposobu realizacji tych zadań, zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 30b ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, zwanego dalej «innym sposobem kształcenia»”.

Rozpoczęcie nauki w sposób zdalny stało się bardzo dużym wyzwaniem dla osób odpowiedzialnych za edukację, a przede wszystkim dla dyrektorów i nauczycieli. Dzieci, młodzież, rodzice uczniów również zetknęli się nagle z zupełnie inną formą kształcenia. Ministerstwo Edukacji Narodowej służyło wsparciem dla nauczycieli poprzez zamieszczanie na własnej stronie internetowej przydatnych informacji i propagowanie możliwości wykorzystania platformy edukacyjnej epodreczniki.pl. Opracowało także specjalny praktyczny poradnik, jak organizować zdalne nauczanie (*Kształcenie na odległość – poradnik*

dla szkół¹). Placówki doskonalenia nauczycieli funkcjonujące w całej Polsce zmodyfikowały swoją ofertę poprzez m.in. organizację szkoleń przydatnych w zaistniałej sytuacji, publikacje autorskich scenariuszy lekcji zdalnych, czy też udostępnianie innych materiałów do wykorzystania. Wszystkie te działania były organizowane pospiesznie i w miarę potrzeb modyfikowane na bieżąco.

Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku, obejmujący swoim zasięgiem dużą część województwa pomorskiego, tj. miasto Słupsk, powiat słupski, lęborski, kościerski, chojnicki, człuchowski, bytowski, starając się sprostać oczekiwaniom dyrektorów i nauczycieli, również **dostosował się do bezprecedensowej sytuacji**.

ODN Słupsk przeprowadził w okresie od marca do czerwca następujące działania ukierunkowane na wsparcie nauczycieli w okresie czasowego ograniczenia pracy szkół poprzez:

- przeprowadzenie badania potrzeb nauczycieli dotyczącego wsparcia w realizacji pracy zdalnej z uczniem;
- przeprowadzenie badania potrzeb nauczycieli dotyczącego stworzenia podstawy do działań o charakterze szkoleniowym w roku szkolnym 2020/2021;
- modyfikację strony internetowej ODN Słupsk, wydzielenie miejsca do zamieszczania przez konsultantów Ośrodka autorskich scenariuszy lekcji, schematów lekcji zdalnych, ale też przykładowych lekcji opracowanych przez innych autorów, polecanych portali, aplikacji, filmów i przykładów pracy zdalnej;
- planowanie i organizację **szkoleń online dla nauczycieli oraz modyfikację przedkładanej na bieżąco oferty**.

Badanie potrzeb nauczycieli dotyczące wsparcia w realizacji pracy zdalnej z uczniem

Przeprowadzone badanie potrzeb nauczycieli w zakresie nauczania zdalnego miało na celu zdiagnozowanie aktualnej sytuacji – w okresie panującego stanu epidemicznego w Polsce – i możliwie jak najszybsze przygotowanie nauczycieli i uczniów do kształcenia na odległość poprzez uruchomienie cyklu szkoleń podnoszących kompetencje pracowników oświatowych z zakresu znajomości i **wykorzystania technik informatycznych w celu usprawnienia procesu nauczania**. Badanie przeprowadzono w okresie od 24.03 do 5.04.2020 r. W ciągu zaledwie 13 dni ankietę zamieszczoną na stronie internetowej ODN Słupsk wypełniło **410 respondentów**. Większość respondentów to nauczyciele dyplomowani (61%), następnie mianowani (14,8%) i kontraktowi (17,5%), najmniej liczną grupę stanowili nauczyciele stażyści (6,7%). Blisko połowa nauczycieli biorących udział w badaniu posiadała ponad 20 lat stażu pracy (45,2%). Zdecydowana większość badanych nauczycieli to nauczyciele uczący w szkołach podstawowych (34,6% w klasach I–III i 61% w klasach IV–VIII). Respondentami były osoby mieszkające przede wszystkim na wsi (45,2%) oraz w miastach od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców (36,9%).

¹ *Kształcenie na odległość – poradnik dla szkół*, MEN, Warszawa 2020, <https://www.gov.pl/attachment/b3180402-5cbb-46f7-a429-a1108884bdb3> [dostęp: 25.07.2020].

Raport z badania potrzeb nauczycieli dotyczących pracy zdalnej został opracowany przez A. Kreft i K. Rodziewicz². Poniżej przedstawiono wyniki, wnioski i rekomendacje z przeprowadzonych badań zamieszczone w ww. raporcie.

Wyniki przeprowadzonego badania jednoznacznie wskazują, że zdecydowana większość ankietowanych odczuwa wielowymiarowy brak kompetencji nauczania na odległość. Uzyskane wyniki pokazują, że respondenci wykazują największą aktywność w zakresie posługiwania się e-dziennikiem. Jest to bowiem narzędzie najlepiej znane nauczycielom, najłatwiej dostępne i powszechne.

Analiza danych wskazuje również, że nauczyciele wykazują zarówno chęć, jak i potrzebę doskonalenia z zakresu wykorzystania w pracy nowych technologii. Najbardziej oczekiwaną i atrakcyjną formą przekazywania wiedzy są dla ankietowanych tutoria i **szkolenia online**. **Badana grupa, która stanowi reprezentatywną próbkę środowiska nauczycieli, wykazuje znajomość narzędzi uatrakcyjnających formę zdalnej nauki.** Znajomość odpowiednich narzędzi TIK oceniana jest przez respondentów wysoko na skali, jednak pomimo to nauczyciele oczekują wsparcia z zakresu nowych technologii informacyjno-komunikacyjnych, co umożliwiłoby im lepsze przygotowywanie do pracy na odległość. Część respondentów podkreślała jednak deficyty sprzętowe uczniów i ograniczenia w dostępie do internetu.

Na podstawie przeprowadzonych analiz zostały również zebrane i opracowane dane dotyczące przygotowania ucznia do uczestnictwa w lekcji online. W tym obszarze wyniki z przeprowadzonej ankiety wskazują że nauczyciele oceniają przygotowanie ucznia na wszystkich trzech płaszczyznach w sposób zadowolający.

Autorki raportu na podstawie szczegółowej analizy wyników przeprowadzonego badania zalecają przedstawione poniżej wnioski do wykorzystania przez szkoły/placówki oświatowe, ośrodki doskonalenia nauczycieli oraz inne instytucje wspierające edukację.

1. Nauczyciele oczekują wsparcia w posługiwaniu się TIK. (Nauczyciele na pytanie, czy czują się przygotowani do pracy zdalnej z uczniami, odpowiedzieli w 63,7%, że nie, a w 36,3%, że tak).
2. Nauczyciele określają dość wysoko osobistą biegłość w posługiwaniu się TIK. Biegłość w posługiwaniu się na 4–5 określa 59% respondentów, na 3 – 31,2%, a na 1–2 – 9,8% respondentów.
3. Nauczyciele oczekują szkoleń w zakresie TIK. Szkolenia powinny dotyczyć poznania następujących aplikacji internetowych do wykorzystania w pracy zdalnej: Microsoft Office 365 (31,2%), Padlet (30,5%), Quizizz (29,8%), LearningApps (26,3%), Kahoot! (25,6%) oraz Mentimeter (22,7%).
4. Ponadtrzydziestoprocentowy wskaźnik braku zainteresowania jakimkolwiek narzędziem informacyjno-komunikacyjnym przez nauczycieli stanowi wyzwanie w obrębie charakterystyki planowanych szkoleń.

² A. Kreft, K. Rodziewicz, *Raport: Praca zdalna – potrzeby nauczycieli*, ODN Słupsk, 2020, https://www.odn.slupsk.pl/files/download/1835471041/Ankieta_Badanie-potrzeb-nauczycieli_RAPORT.pdf [dostęp: 25.08.2020].

5. Nauczyciele oczekują szkoleń w zakresie doskonalenia posługiwania się następującymi aplikacjami internetowymi: Quizizz (48,6%), LearningApps (45,8%), Kahoot! (45,2%), Padlet (44,6%) oraz Mentimeter (27,1%).
6. Nauczyciele posiadający pocztę Gmail oczekują szkoleń w zakresie poznania możliwości wykorzystania różnego typu narzędzi Google w pracy zdalnej z uczniem. Są to: Google Classroom (56,2%), dysk Google (46,3%), dokumenty Google, Google Meet (po 30,3 %), formularze Google (23,7%), Google Hangouts (22,6%).
7. Preferowane przez nauczycieli formy doskonalenia z zakresu poznawania narzędzi do pracy zdalnej z uczniem to tutoria, instruktaże do obejrzenia (55,1%) oraz szkolenia online (35,6%). W mniejszym zakresie nauczyciele wymieniali chęć korzystania z **konsultacji z wykorzystaniem poczty elektronicznej** czy konsultacji telefonicznych (9,7%).
8. Potrzeby szkoleń na cito określiło zaledwie 38,3% badanych. Było to pytanie otwarte. Najczęściej podawana odpowiedź to chęć doskonalenia w zakresie korzystania z dysku Google, formularzy Google, Google Meet, Google Classroom oraz kalendarzy Google. Wielu ankietowanych odpowiedziało również bardzo ogólnie, co wskazuje na brak precyzji w obrębie wsparcia w nauczaniu zdalnym. Nauczyciele oczekiwali by rozwiązania związanego z pozyskaniem lepszego sprzętu i dostępu do internetu do pracy zdalnej.
9. Szczegółowa analiza odpowiedzi na pytania otwarte wydzieliła dodatkową płaszczyznę, w obrębie której zauważono dużą potrzebę wsparcia psychologicznego nauczycieli oraz pozostałych pracowników placówek oświatowych. Potrzeba ta obejmuje dwa obszary: pomoc w przezwyciężeniu negatywnych psychologicznych skutków izolacji społecznej oraz stworzenie procesów motywacyjnych nauczycieli, uczniów oraz rodziców.

Badanie potrzeb nauczycieli dotyczące stworzenie podstawy do działań o charakterze szkoleniowym w roku szkolnym 2020/2021

Celem kolejnego badania było przedstawienie rzetelnych analiz dotyczących realizacji szkoleń w roku szkolnym 2020/2021 w zakresach: zarządzania jakością pracy, szeroko rozumianego dobrostanu nauczyciela, wspierania w rozwoju dziecka młodszego, doskonalenia z przedmiotów matematyczno-przyrodniczych, humanistycznych, zawodowych, specjalnych potrzeb edukacyjnych w zakresie działań wspomagających wychowanie, doradztwa zawodowego, edukacji zdalnej, wirtualnego i multimedialnego świata, zdrowia dzieci i młodzieży, edukacji morskiej, a także w zakresie spraw związanych ze sferą organizacyjną szkoleń.

Raport z badania potrzeb nauczycieli dotyczący stworzenia podstawy do działań o **charakterze szkoleniowym w roku szkolnym 2020/2021** został opracowany przez A. Kreft³. W tym miejscu przytoczone zostaną jedynie wyniki badań odnoszące się bezpośrednio do edukacji zdalnej oraz zagadnień związanych z szeroko rozumianym dobrostanem nauczyciela. Edukacja działa w systemie

³ A. Kreft, *Raport: Potrzeby nauczycieli w zakresie doskonalenia na rok szkolny 2020/2021*, ODN Słupsk. Materiały niepublikowane, 2020.

nieustannych zmian, nie tylko organizacyjnych. Istnieje ryzyko, że w przyszłości konieczny będzie powrót do nauczania zdalnego w szkołach. Stąd też w **przytaczanym raporcie pojawiły się pytania odnoszące się do potrzeb związanych z realizacją nauczania zdalnego**, ale też pytania odnoszące się do potrzeb nauczycieli co do prowadzenia zajęć stacjonarnych, wynikające z konieczności prowadzenia od września lekcji w szkole po ponad trzech miesiącach izolacji.

Badanie przeprowadzono od 1.04 do 14.06.2020 r. Liczba ankietowanych wynosiła 253 osoby. Zdecydowana większość respondentów (56,4%) to nauczyciele dyplomowani, następnie kontraktowi (23,7%), mianowani (12,7%), najmniej liczną grupę stanowili nauczyciele stażyści. Nauczyciele biorący udział w badaniu to głównie nauczyciele z stażem pracy powyżej 20 lat (38,3%). Wśród badanych nauczycieli najwięcej było osób pracujących w szkołach zlokalizowanych na wsi (40,3%), a następnie w miastach od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców (33,9%). Zdecydowana większość badanych nauczycieli uczy w szkołach podstawowych (34,4% w klasach I–III, a 49,6% w klasach IV–VIII).

Potrzeby respondentów wynikające z przeprowadzonego badania zamieszczono w tabeli 1. **Tworząc pytania ankietowe dotyczące zdalnego sposobu nauczania**, pominięto tym razem szczegółowe zapytania dotyczące przygotowania nauczycieli do pracy zdalnej oraz potrzeb szkoleniowych z zakresu znajomości konkretnych aplikacji i możliwości ich wykorzystania. Pytania dotyczące potrzeb były sformułowane bardziej ogólnie. W **grupie tematycznej o doskonaleniu nauczycieli zamieszczonych pod hasłem „Edukacja zdalna, wirtualny i multimedialny świat”** ponownie pojawiły się odpowiedzi wskazujące na potrzeby dotyczące doskonalenia, w szczególności w zakresie poznawania bezpośrednich narzędzi do zdalnej pracy z uczniem, wykorzystania TIK tak, aby wspomagała pracę nauczyciela i aktywizowała pracę ucznia, sposobów na skuteczne zdalne nauczanie, doskonalenia umiejętności obsługi tablic multimedialnych, a także tworzenia prezentacji multimedialnych. W ankiecie zawarte były również pytania dotyczące wsparcia w **zakresie różnego typu doskonalenia** związanego z programowaniem. Wyłoniła się dość liczna grupa nauczycieli potrzebujących takich zajęć. Odpowiedź na tego typu zapytania nie jest jednak czymś szczególnym, w poprzednich latach nauczyciele również bardzo często wykazywali potrzebę w zakresie doskonalenia umiejętności programowania.

Tabela 1. Szczegółowe potrzeby respondentów wynikające z przeprowadzonego badania potrzeb nauczycieli dotyczące stworzenie podstawy do działań o charakterze szkoleniowym w roku szkolnym 2020/2021 (wybór)

Tematyka	Wskazania ogółem (% respondentów)
Edukacja zdalna, wirtualny i multimedialny świat	
Narzędzia do zdalnej pracy z uczniem (np. LearningApps, Kahoot!, Padlet, Mentimeter, Genially)	62,3
TIK wspomagająca pracę nauczyciela i aktywizująca ucznia (klasy I–III)	47,7
Skuteczne sposoby zdalnego nauczania	38,7
Tworzenie prezentacji multimedialnych	30,8

Tematyka	Wskaźniki ogółem (% respondentów)
Obsługuj każdą tablicę interaktywną tym samym uniwersalnym programem	29,5
TIK na lekcjach z przedmiotów przyrodniczych	19,6
TIK? TAK! Czyli o zastosowaniu cyfrowych narzędzi na lekcji języka obcego	19,2
Programowanie nie tylko na ekranie	16,7
Programowanie dla najmłodszych ze Scratch Junior	15,1
Wykorzystanie WebQuestów na lekcji języka obcego. Czyli jak pomóc mózgowi w nauce języków obcych	13,7
Instastories, Facebook i TIKTOK - why not?! Czyli o wykorzystaniu mediów społecznościowych na lekcji języka obcego	13,7
Kodowanie w Python od początku	13
Programowanie w środowisku wizualnym ze Scratch Junior	9,6
Programowanie w środowisku wizualnym ze Scratch	9,6
Programowanie w środowisku wizualnym z Baltie	5,5
Praca z uczniem zdolnym na lekcjach i poza klasą z informatyki	4,1
Zarządzanie szkołą/placówką	
Zarządzanie podczas pracy zdalnej? Skuteczne rozwiązania	18,1
Jak skutecznie zarządzać w sytuacji kryzysowej?	14,6
Wyzwania w prowadzeniu placówki oświatowej po okresie izolacji społecznej	14,1
Zarządzanie zmianą	6
Dobrostan nauczyciela / Szkoła wspomaga wychowanie	
Emocje – jak sobie z nimi radzić?	44,5
Motywowanie ucznia podczas nauki zdalnej	41,1
Stres i wypalenie zawodowe w pracy nauczyciela – jak pokonać?	37,3
Cyberprzemoc: jak rozpoznać, reagować, zapobiegać?	33,6
Komunikacja z uczniem podczas pracy zdalnej – jak się skutecznie komunikować	33,3
Wpływ izolacji społecznej na funkcjonowanie człowieka	26,3
Szkoła XXI wieku. Jaka powinna być szkoła po pandemii	26,3
Higiena realizacji zadań przy komputerze podczas pracy zdalnej	23
Trudności w zdalnym nauczaniu, jak sobie z nimi radzić	21,7
Specyfika procesu emocjonalnego podczas nauki zdalnej	19,7

Źródło: oprac. własne.

Przygotowując ankietę, ODN Słupsk chciał pozyskać również informacje o potrzebach kadry zarządzającej w nowym roku szkolnym. Zaproponowana tematyka szkoleń dotyczyła następujących zagadnień: 1) Zarządzanie podczas pracy zdalnej? Skuteczne rozwiązania. 2) Jak skutecznie zarządzać w sytuacji kryzysowej? 3) Wyzwania w prowadzeniu placówki oświatowej po okresie izolacji społecznej. 4) Zarządzanie zmianą? Chęć uczestniczenia w tego typu szkoleniach zgłosiło kolejno 18,1%, 14,6%, 14,1% i 6% respondentów. Mając na względzie fakt, że od września wyzwania wobec szkoły po tak długim powrocie do stacjonarnego nauczania będą rosły, jak również pamiętając o tym,

że w badaniu wzięła udział jedynie niewielka grupa przedstawicieli kadry zarządzającej (5,3% dyrektorów i 3,7% wicedyrektorów), można przypuszczać, że tego typu wsparcia oczekuje wielu przedstawicieli kadry zarządzającej.

Kolejny zauważalny sygnał ze strony oczekiwania nauczycieli to ogólnie rozumiane wsparcie psychologiczne, motywacyjne po powrocie do stacjonarnej nauki. W grupie zapytań dotyczących ogólnie pojętego dobrostanu nauczyciela oraz wychowawczej roli szkoły wysoko cenione okazały się propozycje szkoleń w następujących obszarach: 1) Emocje – jak sobie z nimi radzić? 2) Motywowanie ucznia podczas nauki zdalnej. 3) Stres i wypalenie zawodowe w pracy nauczyciela – jak pokonać? 4) Cyberprzemoc: jak rozpoznać, reagować, zapobiegać? 5) Komunikacja z uczniem podczas pracy zdalnej – jak się skutecznie komunikować. 6) Wpływ izolacji społecznej na funkcjonowanie człowieka. 7) Szkoła XXI wieku. Jaka powinna być szkoła po pandemii. 8) Higiena realizacji zadań przy komputerze podczas pracy zdalnej. 9) Trudności w zdalnym nauczaniu, jak sobie z nimi radzić. 10) Specyfika procesu emocjonalnego podczas nauki zdalnej.

Autorka raportu na podstawie analizy wyników przeprowadzonego badania zaleca zamieszczone niżej wnioski do wykorzystania przez szkoły/placówki oświatowe, ośrodki doskonalenia nauczycieli oraz inne instytucje wspierające edukację.

1. Potrzeby doskonalenia nauczycieli w zakresie tematyki związanej z jakością pracy szkoły dotyczą w szczególności skutecznych sposobów zdalnego nauczania (38,7%), narzędzi do pracy zdalnej z uczniem (62,3%), TIK w pracy z uczniem w klasach I–III wspomagający pracę nauczyciela z uczniem i aktywizującą ucznia (47,7%), zagadnień związanych z cyberprzemocą (33,6%), ale też doskonaleniem w zakresie tworzenie prezentacji multimedialnych (30,8%).
2. Potrzeby doskonalenia nauczycieli w zakresie ogólnodostępnego pojęcia dobrostanu nauczyciela dotyczą w szczególności zagadnień związanych ze stresem i wypaleniem zawodowym w pracy nauczyciela (37,3%), radzeniem sobie z emocjami (41,1%).
3. Potrzeby doskonalenia nauczycieli w zakresie tematyki związanej z opieką i wychowaniem dotyczą w szczególności motywowanie ucznia podczas nauki zdalnej (41,1%) oraz komunikacji z uczniem podczas pracy (33,3%).

Potrzeby nauczycieli a oferta szkoleniowa od marca do czerwca 2020 r. w Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku

Planowanie oferty szkoleniowej w okresie od marca do czerwca początkowo odbywało się przez konsultantów i specjalistów ODN w Słupsku w sposób intuicyjny, ale przecież oparty na profesjonalizmie tychże osób, przygotowanych metodycznie i **merytorycznie do różnego typu działań, a następnie w miarę potrzeb** było modyfikowane i uzupełniane o kolejne typy szkoleń lub ze względu na duże zainteresowanie organizowano kolejne edycje szkoleń wcześniej już przeprowadzonych. Nie można również zapomnieć, że i **dla osób prowadzących** szkolenia zdalne taka forma pracy była dużym wyzwaniem.

W okresie od marca do czerwca ODN w Słupsku przeprowadził **419 szkoleń** w sposób zdalny, w których wzięło udział **3254 dyrektorów i nauczycieli**. Liczba szkoleń przeprowadzonych w tym okresie stanowi ponad 40% wszystkich szkoleń realizowanych od września 2019 r. do czerwca 2020 r. Tematyka szkoleń dotyczyła w szczególności:

- poznania i doskonalenia umiejętności informatycznych opartych na dostępnych aplikacjach internetowych (przykładowe tematy szkoleń: Korzystaj z Office 365 w edukacji zdalnej; Narzędzia zdalnej edukacji: rozwiązania sprzętowe i aplikacje interaktywne; Korzystaj ze Sway i Forms w edukacji zdalnej; Microsoft Teams – krok po kroku; Jak zorganizować i przeprowadzić zdalnie posiedzenie rady pedagogicznej w oparciu o narzędzia aplikacji Google Suite?; Jak zacząć z Google Meet?; Narzędzia do zdalnej pracy z uczniem: aplikacje interaktywne z LearningApps);
- poznania i doskonalenia umiejętności pracy zdalnej związanego z wykorzystaniem różnych aplikacji internetowych podczas lekcji z **konkretnych przedmiotów** (przykładowe tematy szkoleń: Quizy, Stories, tablice multimedialne i inne cuda na lekcji języka obcego, czyli kilka słów o **wykorzystaniu narzędzi cyfrowych**; **Picturebooki i lapbooki w edukacji polonistycznej**; Wykorzystanie aplikacji Padlet podczas lekcji zdalnych z przedmiotów przyrodniczych);
- szkoleń dotyczących awansu zawodowego;
- szkoleń odnośnie do wsparcia merytorycznego podczas prowadzonych lekcji (przykładowe tematy szkoleń: Dowody w geometrii – jak przygotować ucznia do egzaminu ósmoklasisty; Zajęcia terenowe w edukacji zdalnej; Pierwsza pomoc przedmedyczna);
- szkoleń dotyczących wsparcia psychologicznego (przykładowe tematy szkoleń: Skuteczne formy wychodzenia z kryzysu; Jak zachować równowagę między życiem zawodowym a prywatnym w edukacji zdalnej?; Decyzja to także proces emocjonalny. Jak zarządzać emocjami?).

Podsumowanie

Nauczyciele przeszli z dnia na dzień do nauczania zdalnego. Dla wszystkich była to nowość, rzeczywistość, z którą należało się zmierzyć i podołać trudom pracy w ten właśnie sposób. Placówki doskonalenia nauczycieli natychmiast przystąpiły do wsparcia dyrektorów i nauczycieli w realizacji tego zadania, tym samym przyczyniając się do podniesienia jakości kształcenia dzieci i młodzieży, często też organizowały wsparcie dla rodziców. Wyniki badań prowadzonych przez Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku wykazały celowość działań organizowanych przez tego typu jednostki. Szkolenia zdalne cieszyły się bardzo dużym zainteresowaniem wśród nauczycieli, którzy chętnie w nich uczestniczyli, poszukując skutecznego sposobu pracy w związku z realizacją nauczania zdalnego. Potrzeby dotyczyły w **szczegółności poznania, ale i doskonalenia** znajomości narzędzi umożliwiających pracę zdalną, jak również sposobu konkretnego wykorzystania tych narzędzi podczas lekcji z poszczególnych przedmiotów. Kolejny typ szkoleń oczekiwany przez nauczycieli to wsparcie w sprawniejszym motywowaniu ucznia podczas nauki zdalnej, radzeniu sobie z emocjami, umiejętności reagowania na cyberprzemoc, pomoc w pokonaniu

stresu i wypalenia zawodowego. Nauczyciele podkreślali również inne problemy wynikające z nauczania zdalnego, tj. brak odpowiedniego sprzętu czy frustrację wynikającą z braku możliwości prowadzenia lekcji online w niektórych klasach ze względu na braki sprzętowe i brak odpowiedniego dostępu do internetu przez uczniów. W bieżącej sytuacji epidemicznej nowy rok szkolny może przynieść konieczność dalszej pracy nauczycieli w formie zdalnej czy hybrydowej, gdy zaistnieją przesłanki uniemożliwiające stacjonarny sposób nauczania.

Wnioski i rekomendacje z przeprowadzonych badań przez ODN w Słupsku na pewno usprawniły pracę Ośrodka w okresie realizacji przez nauczycieli pracy zdalnej w roku szkolnym 2019/2020, ale też skuteczniej przygotowują Ośrodek do działań w nowym roku szkolnym 2020/2021.

Bibliografia

- Kreft A., *Raport: Potrzeby nauczycieli w zakresie doskonalenia na rok szkolny 2020/2021*, ODN Słupsk. Materiały niepublikowane, 2020.
- Kreft A., Rodziewicz K., *Raport: Praca zdalna - potrzeby nauczycieli*, ODN Słupsk, 2020, https://www.odn.slupsk.pl/files/download/1835471041/Ankieta_Badanie_potrzeb-nauczycieli_RAPORT.pdf [dostęp: 25.07.2020].
- Kształcenie na odległość – poradnik dla szkół*, MEN. Warszawa 2020. <https://www.gov.pl/attachment/b3180402-5cbb-46f7-a429-a1108884bdb3> [dostęp: 25.07.2020].
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie szczególnych rozwiązań w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19*, Dz.U. 2020, poz. 493.